

ПОЛЯНСЬКИЙ

Я. Полянський

керував Курсами підвищення кваліфікації педагогів струн. відділень муз. уч-щ і шкіл України та країн Балтії, розробив і запровадив авт. курс методики навчання гри на струн.-смичкових інструментах у студентів Київ. конс., а в ост. роки життя — й Харків. ін-ту мистецтв (за сумісництвом). З кін. 1960-х — один із провідних педагогів-методистів України, інтенсивно працював як організатор, учений, педагог класу влч. у Київ. конс. та Київ. ССМШ.

1964—65 було видано збірки *етюдів* і “Перші мелодії” для влч., в яких П. зробив систематизацію, перекладення та редакцію, а також написав 7 власних *п’єс*. Згодом вийшли й ін. числ. збірки пед. репертуару (у співавт. із В. Червовим, І. Романчук), які включають власні авт. твори П. (понад 70 етюдів і *п’єс*). У рукописах залишилися Концертино для влч. і фп., *Балада* для ансамблю віолончелістів (*октет*, обидва — 1981) П. У 1960—70-х видано його числ. наук.-метод. праці. Багаторічну пед. практику П., що поєднувалася з вик. і комп. творчістю та наук. інтересами, узагальнено ним у канд. дис. У 1980-х — на поч. 1990-х П. із колективом однодумців працював над створенням, а згодом і впровадженням в Україні нової дидактичної системи *освіти музичної*. Кульмінацією його наук. і метод. діяльності стала організація унікальної, єдиної в кол. СРСР кафедри наук. основ муз. освіти, яку він очолив (1979—89).

Упродовж 1969—93 клас П. у Київ. конс. закін. 24 студенти та аспіранти, які продовжили його справу. Поміж них на викладацькій роботі — І. Романчук, С. Скрипник, В. Куликова, О. Швець, К. Варченко, О. Сучкова. Вик. діяльністю займаються З. Паранюк, Н. Смоляк, Б. Побігуца, О. Макаренко, Н. Руденко, Ю. Кадуков, І. Залицяйло, Н. Мацюк, Л. Іванова, Т. Мертелова, І. Завадій, О. Тищенко, І. Кучер. Під керівництвом П. виконано й захищено канд. дис. С. Муратова “Образно-художні і технічні ресурси штрихової техніки скрипалів” (Київ, 1993). Наприкінці життя П. працював над фундамент. монографією, присв. визначенню поняття методу в різних аспектах та його специфікації в дидактичній системі (рукоп., не завершена). Гол. концепт праці — теор. розробка методу комплексного худож. виховання музиканта, який повинен стати стрижнем нової гуманіст. *парадигми* муз. освіти в Україні.

Літ. тв.: канд. дис. “Теоретические основы подготовительного обучения скрипачей и виолончелистов” (К., 1973); Я учусь играть: Учебник по сольфеджио, фортепиано, скрипки и виолончели для учеников подготовительного класса музыкальной школы. — К., 1969 (рукоп.); Теоретические основы воспитания и обучения в музыкальных учебных заведениях: Монография (у співавт. із М. Дяченком, І. Котляревським). — К., 1977; Учебный процесс как функционально-дидактическая система. — К., 1977 (рукоп.); Нариси з методики викладання гри на віолончелі. — К., 1978; Воспитание и обучение в ДМШ. Скрипка, виолончель. Первый класс: Учеб.-метод. пособие. — К., 1988 (у співавт. із П. Меламедом, О. Мурзіною); Теоретические и практические вопросы комплексного воспитания и обучения музыканта //

Актуальные проблемы музыкального образования. — К., 1990 (у співавт. із Д. Терентьевим); Вища музична освіта на сучасному етапі та її проблеми // Укр. муз.-во. — К., 1990. — Вип. 25; Воспитание и обучение в ДМШ. Скрипка, виолончель. Второй и третий классы: Учеб.-метод. пособие. — К., 1992 (у співавт. із П. Меламедом, В. Сумароковою, М. Дяченком).

Літ.: Сумарокова В. Київська струнно-смичкова школа в контексті європейського виконавського мистецтва (віолончель, контрабас) // Наук. вісник НМАУ. — К., 1999. — Вип. 1; Її ж. “Попереджуваче” навчання (Про роль особистості в процесі трансформації дидактичної музичної системи) // Там само. — 2000. — Вип. 8; Сумарокова В., Полянська Д. Авторська школа Юрія Полянського в контексті розвитку української музичної педагогіки // Там само. — 2013. — Вип. 86.

В. Сумарокова

ПОЛЯНСЬКИЙ Ярослав [15.08.1930, с. Поляна Новосанцівського пов. на Лемківщині, тепер Польща — 15.03.1994, м. Отвоцьк побли. Варшави, там само] — хор. диригент, фольклорист, композитор. Нагородж. почес. знаком “За заслуги для польс. культури” (1967, Польща). Закін. учител. семінарію, Муз. школу в м. Гожові-Всепольському (1954, Польща), Варшав. муз. академію ім. Ф. Шопена (1966, дириг. відділ), стажувався в консерваторіях Києва і Львова (1964), вдосконалювався на курсах Укр. суспільно-культ. тов-ва (УСКТ) у м. Ядвісін (Польща) п/к О. Мінківського (1957). Від 1956 — організатор і кер. укр. *хорів* у Польщі: першого лемк. хору в Осецьку на Зеленогірщині (тепер Зеленогурщина), Варшав. укр. хору, міш. Варшавсько-Гдинського хору “Дума” (1966—74); 1972—83 — засн. і кер. чол. хору “*Журавлі*”, з 1977 — кер. Укр. кам. хору при Укр. церкві оо. Василян у Варшаві. 1987 заснував Укр. кам. молодіж. хор “Тисячоліття”, що виступав не лише перед українцями, а й перед поляками, демонстрував високу укр. духовну хор. культуру. Хор “Тисячоліття” — лауреат I Всесвіт. *фестивалю* реліг. *лісні* в Римі (1983), брав участь у святкуванні 1000-річчя хрещення України-Русі у Ватикані й Ченстохові (Польща), співав перед Папою Іваном Павлом II (1988). У репертуарі — найкращі зразки укр. хор. класики, *обробки нар. пісень*, твори сучас. композиторів, маловідомих або невідом. авторів, церк. музика, а також світські твори доби укр. *бароко, романтизму*. Зі своїми хорами П. гастрюлював у містах і селах Польщі, України, виступав в Італії, Німеччині, Франції, США, Канаді.

П. — високопрофес. музикант, подвижник лемк. культури в повоєнній Польщі. Співорганізатор, муз. керівник та консультант фестивалів укр. музики в Польщі. Плідно працював у сфері муз. *фольклористики*, був визнаним збирачем лемк. *пісень народних*. Записав і опрацював понад 5 тис. укр. (лемківських) зразків, бл. 800 із них опублікував у Польщі в укр. газ. “Наше слово” (1980-і), щорічнику “Укр. календар”, друкував окр. виданнями. Понад 200 *пісень* опрацював для хору: до 30-річчя Польс. нар. республіки впорядкував зб. хор. творів, де вміщено його оригін. твори (“Розвеселися”)

ПОЛЯРУШ

та опрацювання нар. пісень ("Ой наїхали вози" — Д. Котка; "Ані сниться, ні дрімиться" — Є. Козака; "Бабусю рідненька", "Що ж я буду, бідний, діяв" — В. Матюка; "Ой голя, голя", "А там долом під явором", "Ой у полі три криниченьки"). Над підготовкою до друку неопубл. багатомної зб. лемк. нар. пісень працював до останніх днів. У Польщі готується до видання зб. пісень у записах П.

Автор наук. розвідок про лемк. пісні і магістер. дис., на основі власних записів, зроблених у літні місяці впродовж 7-и років на Півн. Лемківщині й серед лемків діаспори; метод. поради із питань вок.-хор. виховання; понад 200 хор. творів; багатьох композицій на сл. укр. поетів у Польщі — Я. Гудемчука, О. Ланського, В. Назарука, І. Райта, Є. Самохваленка.

Тв.: хори (понад 200) — "Коляда", "До моєї пісні" (обидві — сл. Б.-І. Антонича), "Чого плаче горобець", "Колискова" (сл. І. Райта), "Розвеселися" (сл. Є. Самохваленка) та ін.; для голосу й фп. — "Читаючи твої листи" (сл. В. Назарука), "В очах горить калина" (сл. О. Лапського); обр. укр. нар. пісень, зокр. лемківських — "В зеленім гаю", "Буд здорова, землеце", "Сидит пташок"; упоряд. — Збірка 10 пісень для хорів. — Варшава, 1974.

Літ. тв.: *Polński J.* Pieśni temkowskie: zarys charakterystyki: Praca magisterska. — Warszawa, 1966 (зберігається в Наук. архіві Нац. ун-ту "Києво-Могилянська академія", ф. 4, од. зб. 1, спр. 351).

Літ.: *Карась Г.* Муз. культура укр. діаспори у світовому часопросторі ХХ століття. — Ів.-Франківськ, 2012; *Дзвінка М.* Наші диригенти. Ярослав Полянський // Укр. календар. — Варшава, 1971; *Посацький В.* Нові успіхи "Журавлів" // Наша культура (Варшава). — 1980. — Січ., № 1; *Лесів М.* Камерний співав у Любліні // Наше слово (Варшава). — 1989. — 19 берез.; *Мушинка М.* Пам'яті друга // Там само. — 1997. — 22 січн.; *Його ж.* Мої взаємини з Ярославом Полянським. — 2011. — Машиноп.

Г. Карась

ПОЛЯРУШ Ігор Анатолійович (8.10.1944, м. Київ) — композитор. Закін. Київ. конс. (1972, кл. композиції А. Штогаренка). Член НСКіУ. 1972—75 — ред. вид-ва "Музична Україна". Від 1978 — муз. ред., з 2011 — нач. цеху монтажно-тонувальних і відеотехнологій к/с "Укркінохроніка". Найбільш плідно виявив себе у галузі музики для кіно. Співпрацював із реж. А. Артеменком, С. Дудкою, М. Соченком, М. Ткачуком, а також М. Вінграновським, В. Городько, Г. Давиденком, О. Ковалем, О. Косіновим, А. Нікульським, А. Слюсаренком, І. Слюсаренком, П. Фаренюком, О. Фернандесом, О. Фроловим, Л. Юдіним та ін. Талановитий методист, пише музику неоромант. стилу.

Тв.: вок.-симф твори — ораторія "Народні месники" на сл. П. Воронька (1973); кантата "Жовтень" на сл. рад. поетів (1976); Ода на сл. Б. Кежуна (1976); Балада на сл. М. Рилєнкова для баритона, хору та фп. (1976); для симф. орк. — поема "Обриси" (2006), картина "Містерія часу" (1992), Увертюра (1972); для естр.-симф. орк. — поема "Сонце над Києвом" (1978); для орк. нар. інстр.: сюїта ("Танок", "Роздум", "Свято", 1973—74), Варіації на тему "Не співайте, півні" (1974), Интермецо (1975, відзначено на Респ. конкурсі

на найкращий твір для оркестрів і ансамблів нар. інстр., 1977); для кам. орк. — "Три новели" (1985); п'єси "Уяви" (1988) "Вічність" (1989), цикл "Епічні мотиви" (1990); струн. квартети № 1 (1969, 2-а ред. 1981), № 2 (1982); для гітари і струн. орк. — Колискова (1984); для фл., скр., фп., ударних і струн. ансамблю — "Спогади" (1989), для фп., скр., дерев. дух. та ударних — "Контрасти" (1999); для різних інстр. ансамблів — "Музична кінокартотека" (49 мініатюр, 1990—91); для скр. і фп. — Соната (1969, 2-а ред. 1974); для фп. — Рондо (1972), Прелюд мі мінор (1973), цикл 15 п'єс "Дитячі спогади" (1980); для баяна — 5 п'єс (1977—84); для хору — Три сонети на сл. М. Рильського (1975—76), Три хори на сл. М. Сомы (1978), Два хори на сл. О. Завгороднього; "5 версій" на тексти Богоясленика Почаївської лаври (2010); для фл., гобоя, кларнета, баритона — "Ой у полі озеречко" (1990); для чол. квартету "Явір" — "Ой росла берізонька" на сл. В. Петроченкової, "Фронтон медсестро" на сл. Д. Луценка; романси "Пані Самота" на сл. Н. Волошко (2004; кліп, 2008), "Нічний етюд" на сл. С. Кумицького (1974); для голосу і фп. — 12 обробок укр. нар. пісень; пісні на сл. І. Гончара, А. Довгоноса, Лади Рєви, Н. Волошко, В. Герасимова, І. Діденка, Б. Чіпа, Д. Павличка, Ю. Титова; театр. муз. "Український вертеп" (1990); комп'ют. музика — цикл "Метаморфози" (2004—05), 7 п'єс "Мотиви Сходу" (2004—08); для синтезатора — сюїта "Ідилії" (1990), цикл "Образи" (1991), сюїта "Кольори Всесвіту" (1992).

Фільмогр.: музика до худож. ігрових к/ф (понад 50) — "Подарунок" (1988), "Людське щастя" (1992), "Місяцева зозулька" (1993, реж. С. Дудка, Укртелефільм); "У пошуках мільйонерки" (1993), музика до документ. фільмів: "Нескорений Спартак" (1980), "Солдатські вдови", "Мене вбито у Сталінграді" (обидва — 1983), "Сільський оркестр", "Поріг" (обидва — 1984), "Василь Чуйков. Разом із солдатами", "Ростуть тільки в Африці і у Васютинцях" (обидва — 1990), "Із матір'ю на самоті" (1994), "Богдан Хмельницький" (1996), "Польові випробування української вдачі" (2011, реж. В. Артеменко, Укркінохроніка); "Вогонь в одежі слова" (1987, реж. І. Грабовський); "Господарі" (1989, реж. В. Довгань, "Кінематографіст"); "Крапка роси" (1989, С. Лосєв, Київ. студія наук.-попул. фільмів); "Нечуй" (1988), "Да будет твоя добродетель!" (1989), "Чиста Оріль Віктора Стороженка" (1990), "Катерина" (1991), "Спочатку їх було 40" (1992, реж. М. Соченко, Укркінохроніка); "Паромщиці" (1989), "Від Гімалаїв — Україні" (1990), "Птах українського вертепу" (1990), "За мотивами М. Рєріха" (1990), "Благословенні кольори" (1990), "Усім нам смерть судилася заздалегідь" (1991), "Касандра" (1992), "Голобородькові пастелі" (1993), "Лесь Сердюк" (1999), "Рогатин" (2001), "Час темряви" (2003), "Зі щитом соборності" (2004), "П'ять куль для Петра Яворницького" (2006, реж. С. Дудка, Укркінохроніка); "Щаслива Настуня" (2007, реж. М. Ткачук).

Нотні видання тв.: Прелюд для фп. // Твори молодих композиторів для фортепіано. — К., 1974. — Вип. 4; "Нічний етюд" сл. С. Шумицького // "Україна співає". — К., 1975. — Вип. 9; "Тополя" на сл. І. Гончара // Музика. — 1976. — № 6; "На просторі", "Прогулянка" // Школа гри на виборному баяні. — К., 1978; "Володимирська гірка" // Веч. Київ. — 1979. — 4 лип.; "Батьківщина" сл. І. Гончара // Хлібороб України. — 1980. — № 11; "Володимирська гірка", "Для мене багато не

І. Полярush